

Su resursları idarə olunur

Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun dirçəldilməsində bunun strateji əhəmiyyəti var

Qarabağ və Şərqi Zəngəzur regionları zəngin su ehtiyatlarına malikdir. Qarabağ İqtisadi Rayonunda çayların illik su ehtiyatı təxminən 831,7 milyon kubmetr, Şərqi Zəngəzur İqtisadi Rayonunda isə 1622,6 milyon kubmetr təşkil edir. Bu ərazilərin birlikdə çay suları ehtiyatı ölkənin daxili su ehtiyatlarının təxminən 24 faizinə bərabərdir.

Nə yazıqlar ki, erməni vandalları 30 il Azərbaycan torpağında soyqırımını törətməklə bərabər həm də əsl ekosid həyata keçirib, o cümlədən mənfur əllərini çaylarımıza da uzadıblar. Onların suyundan güc alan elektrik stansiyalarını darmadağın edib, avadanlığını söküb aparıb, binalarını dağıdıb. Prezident İlham Əliyevin çıxışlarında dediyi kimi: "Çaylarımız da işğal altında idi və düşmən bizi çaylarımızdan da məhrum etmişdi. Çünki biz Tərtər çayının suyundan faktiki olaraq istifadə edə bilmirdik. Tərtər çayı isə Azərbaycanın ən böyük çaylarından biridir. Suqovuşan ermənilərin əlində olduğu üçün yayda suyu kəsirdilər, bizə qarşı ekoloji terror törədilmişdi. Qışda isə buraxırdılar ki, o da daşqınlara səbəb olurdu".

Ən böyük çaylarımızdan olan Həkəridən də istifadə edə bilmirdik. Bazarçay (buna Bərgüşad çayı da deyilir), Lev çay, Zabux, Tutqun, Turqay, Bəsitçay, Qarqarçay, Quruçay, Köndələnçay... Bunların hamısını ermənilər vəhşicəsinə istismar edirdilər. Oxçuçayın böyük fəlakəti isə bütün dünyaya bəyandır. "Cronimet" şirkəti bu çayı zibilləyib, zəhərləyib və sularını sarı rəngə boyayıb. Bu, böyük şirkətdir və bəzi xarici mətbu orqanlarında gedən məlumatlara görə, korrupsiya sxemləri əsasında Serjik Sarkisyanın keçmiş xunta rejiminin nümayəndələri ilə şirkətin qanunsuz biznes əlaqələri olub və onlar birlikdə orada mis kombinatı işlədiblər.

Öz vəhşiliklərindən əl çəkməyən erməni vandalları 44 günlük Vətən müharibəsində Şuşadan qaçarkən buradakı su xətlərini də partladıblar. İşğal dövründə isə 17 bulağın 17-sini də yararsız vəziyyətə salıb, qurudublar. Erməni vandalları bir zamanlar bütün keçmiş SSRİ məkanında tanınan Kəlbəcərdəki sanatoriyanın binalarını uçurmaqla yanaşı, oradakı su mənbələrini də tamamilə dağıdıblar. İşğal zamanı düşmən həmçinin çoxsaylı su anbarımıza zərbə endirib.

Prezident İlham Əliyev bununla bağlı hələ işğaldan azad olunmuş ərazilərimizin bərpasına başlanan ilk dövrdə belə demişdi: "İs-

tisu yenə də öz şöhrətini qaytaracaq. Azad edilmiş torpaqlarda indi içməli su mənbələrinin layihələndirilməsi gedir. Onların arasında, əlbəttə ki, Şuşa şəhərinin içməli su layihəsi prioritetdir. Çünki artıq Şuşada insanlar yaşayırlar. Şuşada yaşayış binaları da tikilir və tezliklə insanlar qayıdacaqlar. Ona görə Şuşanın içməli su layihəsi bu il tam istifadəyə verilməlidir... Suvarma işləri həm azad edilmiş torpaqlar üçün, həm bütün ölkə üçün ərzaq təhlükəsizliyini şərtləndirən əsas amillərdən biri olacaq. Bu layihələr elə icra edilməlidir ki, bizim ümumi suvarma təsərrüfatımıza integrasiya olunsun. Bax buna da çox ciddi fikir vermək lazımdır. Çünki azad edilmiş torpaqların relyefi belədir ki, - xüsusilə Kəlbəcər, Laçın, Qubadlı zonasını nəzərdə tuturam, - oradan həm suvarma suyu, həm içməli su öz axarı ilə gəlib Ağdama, Bərdəyə və digər yerlərə çata bilər. Bu, ümumi suvarma sistemimizə integrasiya edilməlidir. Eyni zamanda biz çaylarımızdan içməli su mənbəyi kimi istifadə etməliyik".

Budur, indi işğaldan azad olunmuş ərazilərimizin yenidənqurma tədbirləri sırasında su təsərrüfatı infrastrukturunun bərpası və inkişafı layihələri də öz bəhrəsini verir. Təsədüfi deyil ki, bu da Böyük qayıdış proqramının qarşıya qoyulan əsas prioritetlərdən biridir. Bu sahədə görülən tədbirlər özündə təkcə içməli su və suvarma təminatını deyil, həm də kənd təsərrüfatı istehsalının bərpasını, ekoloji tarazlığın qorunmasını ehtiva edir. Azad olunmuş ərazilərimizdə indiyədək 4 su anbarı istifadəyə verilib. Suqovuşan su anbarının və 5,2 kilometrlik magistral kanalın təmiri ilə 96 min hektara yaxın torpaq sahəsinin su təminatı bərpa edilib. Ağdam rayonundakı Xaçınçay su anbarı və 7 kilometrlik əsas kanalın bərpası ilə 7 min hektar sahənin suvarma şəraiti yaxşılaşdırılıb.

Füzuli rayonunda "Köndələnçay" kompleksinin bərpası 6,2 min hektar sahənin suvarılmasını təmin edib, Laçın rayonunda Zabuxçay su anbarı və 51,6 kilometr uzunluğa malik boru kəməri Qubadlı və Zəngilan rayonlarında 12,1 min hektar ərazinin suvarma sistemini formalaşdırıb.

Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun suyu həm də işıq saçır, nur bəxş edir. Böyük Zəfərdən sonra burada yaradılan 38 su-elektrik stansiyası 307 MVt güc təmin edərək ölkənin vahid enerji sistemində integrasiya olunub.

Adıçəkilən obyektlərin əksəriyyətinin təməlqoyma və açılış mərasimlərində Prezident İlham Əliyevin iştirak etməsi onların hər birinin önəminə diqqət çəkir. Bu bir daha göstərir ki, həmin istiqamətdə həyata keçirilmiş işlər işğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə su resurslarının idarə edilməsini modernləşdirərək, iqtisadi, ekoloji və sosial sabitliyin təminatında strateji əhəmiyyətə malikdir.

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"